

Hakta ve doğrulukta üslûp

Tahkik rumuzlu okuyucumuz: “Her söylediğin doğru olsun; fakat her doğruyu her yerde söylemek senin hakkın değil.’ sözünü açıklar mısınız? Âmirlerinden doğru olmayan bir takım emirler alan yetki sahibi bir kamu görevlisi, ‘Ne yapalım; emir kuluyuz!’ diyerek, doğru olduğuna inanmadığı emirleri uygulayabilir mi?”

Doğruluğu iki şekilde anlıyoruz: Konuşmalarda doğruluk, davranışlarda doğruluk. Yahut sözde doğruluk, halde doğruluk.

Her iki şekli de uygulamakla yükümlüyüz. Bilerek veya bilmeyerek ayağımızın doğruluktan kaymamasına dikkat etmeliyiz. Yani hangi şartta olursa olsun; sözde de, özde de; dilde de, halde de; konuşmalarda da, davranışlarda da doğru olmalıyız, doğruluktan ayrılmamalıyız. Nitekim, Peygamber Efendimiz (asm) “Beni ihtiyarlattı.” buyurduğu “Emr olunduğun gibi dosdoğru ol.” 1 âyeti, bizim de kulaklarımızda çınlamaktadır.

Kamu görevlisi kânunlara uymakla yükümlüdür. Âmirinden, kanunlara uygun olmayan emirler alan kamu görevlisi “Emir kuluyum!” diyemez. Kânuna aykırı emri alırken, uygun bir üslûpla kânun emrini hatırlatır; olmazsa, emrin yazılı olarak teyidini ister.

Kamu görevlisi, bulunduğu makamda millet adına ve millete hizmet için oturmaktadır. Makamını doğru olmayan işlerde kullanamaz, kullanılmasına göz de yumamaz.

Bahsettiğiniz söz, insanlara sıkıştıklarında doğruluktan--hâşâ—sapma payı olsun diye söylenmiş değildir. Bu söz, nifak ve hasedin, kin ve adâvetin mü’minin şahsî hayatında ne kadar çirkin ve zararlı olduğunu belirten Uhuvvet Risâlesi’nde, muhatabın kin ve husûmetini alan bir düstur olarak söylenmiştir. Burada uygulamaya dönük bir “doğruluk üslûbu” çizilir. Öyle ki, doğrulukta bir “nezâket üslûbu” lâzımdır. Doğru söylüyorum diye sözü taş gibi yapıp pat diye vurmak doğru

değildir. Bu, mü'minler arası uhuvvet prensipleriyle bağdaşmaz.

Üstad Saîd Nursî, Uhuvvet Risâlesi'nin dördüncü veçhini "kin ve adâvetin" şahsî hayat açısından zararlarına tahsis eder. Orada, ikinci düsturda der ki: "Senin üzerine haktır ki, her söylediğin hak olsun. Fakat her hakkı söylemeye senin hakkın yoktur. Her dediğin doğru olmalı, fakat her doğruyu demek, doğru değildir. Zîrâ, senin gibi niyeti hâlis olmayan bir adam, nasihati bazen damara dokundurur, aksülamel yapar."

2

Burada ne doğruluktan sapmaya, ne takiiye yapmaya, ne doğru olanı gizlemeye, ne de doğru olmayan emirleri uygulamaya izin verilmiş değildir.

Bilhassa uygulama bir iştir, bir eylemdir, bir haldir ve bir davranıştır. İslâmiyet'te doğru davranış sergilenmek, doğru olanı uygulamak, doğrulukta sebat etmek bir zorunluluktur. Mahkeme kadıya mülk değildir. Eğer o makamda oturan kişi, doğru olanı bildiği halde uygulamıyorsa, kader bir gün adâletini konuşturur; o gider, doğru olanı uygulayan gelirilecek.

Abbas Bey: "Deniyor ki: 'Kur'ân hatminden söz edebilmek için okuyanın Kur'ân'ın ne demek istediğini baştan sona anlaması ve düşünerek okuması şarttır. Aksi takdirde Kur'ân'ın en önemli direktifi olan Allah'ın emirlerini anlama bir kenara itilmiş ve İlâhî kitap hiçbir anlam ifade etmeden öylesine okunan bir söz yığını haline gelmiş olur. Böyle bir davranıştan sevap beklemek bir yana hesaba çekileceğimizi unutmamamız gerekir.' Bu görüş doğru mu? Biz okuduğumuzdan hesaba mı çekileceğiz?"

Kur'ân okumayı teşvik etmek dururken, Kur'ân okuyanları, Kur'ân okuduğu için kınamak, küçümsemek ve yargılamak normal bir davranış olabilir mi? Kur'ân'ı anlamak ve hem iyi anlamak bir ideâl; tamam. Fakat bunu kınama üslûbuyla anlatmaya biz katılmayız.

Kur'ân'ı anlamaktan da öte, Kur'ân yaşanmalıdır. Kur'ân'ı doğu bilimleriyle uğraşan gayr-i Müslimler de anlıyorlar! Fakat yalnız anlamakla iş bitmiyor. Allah'a kul olmak için anlamak ve anladığını hayatına geçirmek lâzımdır.

Peygamber Efendimiz (asm) buyurur ki: "Kıyâmet günü Kur'ân ve onunla amel eden kişi getirilir. Bakara ve Âl-i İmrân Sûreleri, kendilerini dost edinenlere şefaet için öne atılırlar ve birbirleriyle mücâdele ederler." 3

Yine Allah Resûlü (asm): "Kur'ân'ı bilerek okuyan meleklerle berâberdir. Kur'ân'ı zorlanarak okuyana ise iki sevap vardır." 4 buyurur.

Şüphesiz okumakla berâber; onu anlamak, onunla amel etmek ve onu yaşamaktır önemli olan. Okumakla yaşamak arasındaki köprüyü mümkünse anlayarak.

Kaldı ki, Kur'ân'dan sadece 'aqlımız' istifade etmemektedir; kalp, ruh, sır gibi pek çok duygumuz da ondan hissesini almaktadır. Kur'ân okurken, aklen hiç anlamasak bile; diğer bazı duygularımızın ondan feyz alması.

Kaldı ki, Kur'ân'dan sadece 'aqlımız' istifade etmemektedir; kalp, ruh, sır gibi pek çok duygumuz da ondan hissesini almaktadır. Kur'ân okurken, aklen hiç anlamasak bile; diğer bazı duygularımızın ondan feyz alması elbette mümkündür. Ve bu da, bir ibadet hâlidir. Üstad Bediüzzaman'ın, Kur'ân'ı tarif ederken “..hem bir kitâb-ı zikir, hem bir kitâb-ı duâ ve ubûdiyet” 5 demesi de bu mânâyâ işaret eder.

Dipnotlar:

- 1- Hûd Sûresi, 11/112.
- 2- Mektûbât, s. 256.
- 3- Riyâzu's-Sâlihîn, 989.
- 4- Riyâzu's-Sâlihîn, Nevevî, 991.
- 5- Sözlere, 19. Söz, 14. Reşha.